

JAVASLATOK a Közbeszerzési Törvény módosításának koncepciójához

Az ÉVOSZ szakértői a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Közbeszerzési Törvény módosítását előkészítő munkabizottság tagjaként fogalmazták meg a jogszabályalkotó munkához kapcsolódó **konceptcionális elgondolásaikat**. A javaslatok megfogalmazásakor a gyakorlati tapasztalatokból kiindulva tekintettel voltak:

- az Európai Parlament és Tanács 2014/24/EU irányelveire (2014. február 26.)
- a ma hatályos magyar Közbeszerzési Törvény és végrehajtási rendelete alkalmazásának tapasztalataira
- az ÉVOSZ 2014. május havi súlyponti problémákra tett megoldási javaslataira
- az új EU támogatási-pénzügyi időszakra (2014-2020) vonatkozó kormányzati forrás-felhasználási tervekre, a prioritások érvényre juttathatóságára

A javaslatok konceptcionális megfogalmazását elsődlegesen az építési-beruházási beszerzésekre a magyar Közbeszerzési Törvény felépítését követve az alábbiakban foglaljuk össze.

1. **Az építési beruházási célú ajánlati felhívást továbbra is csak a létesítményre vonatkozó jelenleg érvényes engedélyezési kötelezettségnek való megfelelés esetén lehessen megtenni (engedélyezett tervdokumentáció alapján) Ott, ahol a beszerzés a tervezésre és kivitelezésre egyaránt irányul, az ajánlat elkészítéséhez az alapos munka érdekében több időt kell biztosítani. A jelenlegi legalább 45 nap helyett, legalább 70 napot javasolunk.**
2. **Az ajánlatkérési kiírások a jövőben – az eddigieken túl – tartalmazzák az ajánlatkérő által az adott építési-beruházási létesítményre az ár-érték arányok figyelembevételével kiszámított bekerülési költségek becsült értékét. A közzétett becsült érték, az ár-érték irányába hangolja az ajánlatokat.** Túl kell jutni az építési piac recessziós időszakának irreális mértékű árszóródásán.
Szűkíteni indokolt a becsült értékhez mért nem kockázatos ár sávját. A jelenlegi $\pm 20\%$ -ról legfeljebb $\pm 15\%$ -ra javasoljuk szűkíteni a sávot, az ezen kívüli ár már kockázatosnak minősüljön. A helyes ár-érték

megajánlása nem eredményezhet 40 %-os „normál” eltérést az ajánlatok között. A $\pm 15\%$ -ból eredő 30%-os sáv is tág határ.

3. **Az ajánlattevők alkalmassági követelményeit** illetően az adott feladathoz megfelelő és arányos követelmények előírását szorgalmazzuk. A konzorciumok, közös ajánlattevők együttes megfelelését fent kell tartani. Az alkalmasságot igazolók együttes megfeleléséhez az uniós irányelv által biztosított rugalmasságot a jelenleginél nagyobb mértékben be kell emelni a Közbeszerzési Törvénybe, mind szakmai, referencia, műszaki, gazdasági, mind pedig humán szakember oldalról.
4. Az ajánlatkérés tárgyához kapcsolódó „háromnegyedes” nagyságrendű referenciát arányosnak tartjuk.
5. A feladat végrehajtása során lehetővé kell tenni az alkalmasságot igazoló alvállalkozók, szakemberek cseréjét, minden egyéb feltételtől függetlenül abban az esetben, ha az új alvállalkozó, szakember megfelel az alkalmassági követelményeknek. A mostaninál sokkal nagyobb rugalmasságot igényel a teljesítéshez a fővállalkozó. Ehhez kapcsolódóan az alkalmasság igazolására elegendő legyen listát csatolni azon szakemberekről, akiknek a munkáját az ajánlattevő majd igénybe veheti a teljesítés során.
6. A referencia felhasználhatóságának időtartamát, az adott építési-beruházási referencia munka műszaki átadás-átvételének időpontjától indokolt számításba venni.
7. A Kbt. jelenlegi megfogalmazásában az az ajánlatadásból való kizárási lehetőségek súlyos ajánlatkérői visszaélésekre és aránytalanságokra adnak lehetőséget. A Kbt. 57.§ (1) c) pontja esetén kizárólag két évnél nem régebbi jogerős bírósági határozattal megállapított, súlyos szerződésszegés esetén lehessen kizárni a versenyből a potenciális ajánlattevőt. Tehát a jogerős közigazgatási határozat ne eredményezzen kizárást (tekintettel arra, hogy az ellen még bírósági felülvizsgálatnak lehet helye), illetve szükséges tisztázni, hogy a választott bírósági határozatok (melyek eljárási garanciái, a rendes bírósági eljárásával nem összehasonlíthatóak) nem tartozhatna e körbe.
8. A hiánypótlás ma élő szabályozása összességében egyetértésre talált az ajánlatadók körében. Ezen belül azonban a szakmai ajánlat költségvetési részének a parttalan hiánypótlási lehetősége komoly aggályt vet fel és a család módon készített ajánlatoknak ad teret. Egy szakmailag felkészült

ajánlattevőtől elvárható, hogy a megajánlott építési-beruházás műszaki- és mennyiségi feltételrendszerét kellő súllyal kezelje, hiánytalanul és hibátlanul. **A beárazott költségvetés hiánypótlását nem javasoljuk megengedni.**

9. **Amikor irreális ajánlati elemnek az ár minősül és kockázatosságát külön vizsgálnia kell az ajánlatkérőnek, fontosnak tartjuk, hogy az építési-beruházási célú ajánlatoknál az ajánlati ár összetevőit az ágazati minimális rezsioradíjhoz is viszonyítani kelljen.** Ennek fontosságát továbbra is fenn kell tartani.

Az irreálisan alacsony áron történő szerződéskötés mindkét fél felelőssége kell, hogy legyen.

10. **Az ajánlatok elbírálásánál az építési-beruházási beszerzéseknél kizárólag az ár alapján ne lehessen dönteni.** Ezt az uniós irányelv is hangsúlyossá tette. Csak a **gazdaságilag legelőnyösebb** értékelési szempontokat figyelembe véve lehessen dönteni. A kritériumok kidolgozásra várnak, melyben az ÉVOSZ feladatot vállal. Az uniós irányelvet figyelembe véve, itt érvényesülnie kell többek között a következő szempontoknak:

- legjobb ár-érték arány
- környezetvédelmi szempont
- teljesítményi szintek összehasonlítása
- költséghatékonyság, életciklus költségek
- szállítási, fizetési feltételek
- alkalmazotti állomány képzettsége, szervezettsége
- hulladékminimalizálás
- szociális szempontok

11. **Az alkalmassági szempontok között jelenjen meg a pozitív diszkrimináció,** az ágazati átlagtól jobb mutatókkal rendelkező cégek pozitív megítélése (átlagkereset mértéke, hozzáadott érték mutatók, szociális érzékenység, gépi eszközök életciklusa, stb.)

12. **Az üzleti titok kérdéskörét a közbeszerzéseknél a közérdeket előtérbe állítva indokolt újragondolni.** A közbeszerzésekre a Ptk. rendelkezéseket a Kbt.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. **Indokolt az üzleti titok fogalomkörére a közbeszerzések szempontjai szerinti (a hatályos Kbt. 3. §-ában foglaltak megfelelően) sajátos definíciót adni.** Szűk körben kellene csak megengedni az üzleti titokká nyilvánítást. Az ajánlati költségvetést nem javasoljuk üzleti titokká minősíteni.

13. **A szerződéskötések során a pénznemeknél koncepcióváltásra van szükség. Ott, ahol a közbeszerzett áru, szolgáltatás, építési beruházás beszerzési fedezetéhez uniós források társulnak, javasoljuk az euró alapon történő szerződéskötést.** Meggondolandó, hogy az árfolyamkockázatot (árfolyam nyereség vagy veszteség) a szerződő felek megosztva viseljék.
14. **A láncartozás visszaszorítását segíti a közbeszerzési szerződés alapján történő számlakiegyenlítés mai szabályozása és gyakorlata. Továbbra is része kell, hogy legyen a szabályozásnak az alvállalkozók kifizetésének elsődlegessége.**
15. **Az „előre nem láthatóság” egyértelműbb és rugalmasabb hazai szabályozást igényel az építési-beruházási beszerzéseknél. A szerződésmódosítás általános feltételül szabott „előre nem láthatóság” kritériuma elsősorban az ajánlatkérőre (megrendelőre) ró terhet, hiszen az ajánlati dokumentációban foglalt feladatok teljes körűségét, valamint hiánytalan műszaki tervet kell garantálnia, amit nyilván teljesen nem lehet. Ugyanakkor a szerződésmódosítást szükségessé tevő többlet- és pótmunkák elvégzése a rendeltetés szerinti használhatósághoz elengedhetetlen. Ebben a helyzetben a tartalékkeret előírányzása az ésszerű megoldás.** Erre nagyobb lehetőséget ad az új EU irányelv is, amikor a 72. cikk (1) pontja kimondja, hogy a szerződések közbeszerzési eljárás nélkül is módosíthatók, ha a módosításokról már a közbeszerzési dokumentumokban világos, pontos és egyértelmű felülvizsgálati záradék rendelkezik. **Építési beruházás esetében a szerződés nettó értékének 15%-áig megkötések nélkül legyen elvégezhető ez a módosítás.**
16. **A közbeszerzések területén is komoly visszaélésekre adott lehetőséget a feltételek nélkül lehívható bankgaranciák rendszere.** Az új PTK. biztosítékokra vonatkozó rendelkezései és a Teljesítésigazoló Szakértői Szervezethez való panaszos fordulás lényegesen jobb helyzetet eredményezett. Mindezekkel együtt **célszerű a Kbt.-ben és végrehajtási rendeletében ráerősíteni a biztosítékok (pl. teljesítési és jóteljesítési bankgaranciák) feltételek nélküli lehívhatóságának tilalmára.**
17. **Az építési-beruházási közbeszerzési szerződéseknél egyértelműbben kell rendelkezni atekintetben, hogy a tervezői művezetésre szükség van.** Amennyiben a tervezés nem volt az ajánlatadás része, a tervezői művezetés költsége a megrendelőt teheri, aminek vállalkozóra történő áthárítása nem jogszerű.

18. Az elmúlt évek tapasztalata azt indokolja, hogy a közbeszerzések területére is **vissza kell hozni az építési-beruházási célú beszerzéseknél a kötelező tervellenőrzést**. A tervek pontosítása számos anomáliát kiszűr a megvalósítási folyamatban.
19. A közbeszerzés megvalósulásának folyamatában **sokkal hatékonyabb ellenőrzésekre van szükség**. A kormányzati szervek részére erőteljesebb projektmenedzselési feladatokat, hatásköröket kell előírni. Ennek elmulasztása pedig legyen szankcionálva.
20. **Az építési-beruházási közbeszerzők felé egyértelműbben rendelkezni szükséges a referencia kiadási kötelezettségükről.**
Amennyiben a referencia értékű létesítmény műszaki átadás-átvétele megtörtént, a referenciát köteles a megrendelő kérésre a vállalkozásnak kiadni. Azt nem teheti függővé a vállalkozási szerződésben vállalt egyéb kötelemények teljesülésétől.
21. Rendkívül fontos, hogy a **Közbeszerzési Törvény módosításával egyidejűleg teljes körűen történjen meg az egyéb hazai jogszabályokkal való harmonizáció.**
22. Fontos, hogy a Közbeszerzési Törvény módosítása során egyértelműen, aktualizáltan kerüljön bele a törvény és/vagy végrehajtási rendeltének szövegébe, hogy **milyen további jogszabályoknak kell megfelelni.**
23. **Feltételes eljárás esetében (Kbt. 40.§ (4) bek) kerüljön megerősítésre, hogy a szerződéses határidők a szerződés hatálybalépésétől indulnak, és nem a szerződéskötéstől.**

Az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége (ÉVOSZ) az MKIK Építési Kollégiumával és a Közbeszerzési Munkacsoporttal a jogszabály alkotási munka további szakaszában a most megfogalmazott koncepcionális javaslatok részletes kidolgozásában szeretne közreműködni.

Budapest, 2014. szeptember 24.

Összeállította: Koji László ügyvezető alelnök

Egyetért: Tolnay Tibor elnök